ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ

ΣΧΟΛΗ ΑΓΡΟΝΟΜΩΝ ΚΑΙ ΤΟΠΟΓΡΑΦΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ – ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΓΕΩΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ

ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

ΛΑΚΡΙΝΤΗ ΑΓΓΕΛΙΚΗ

ΝΤΕΝΤΓΚΙΟΝΑΙ ΣΤΕΛΛΑ

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2021

Περιεχόμενα

Κατάλογος Συντομογραφιών 3
Introduction 4
Εισαγωγή 5
1. Θαλάσσιος Χωροταξικός Σχεδιασμός της Ευρώπης 6
1.1 Ευρωπαϊκή Οδηγία 2014/89/ΕΕ 6
1.1.1 Στόχοι του Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδιασμού 7
1.1.2 Απαιτήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης για κάθε κράτος μέλος 7
1.1.3 Οφέλη του Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδιασμού 8
1.2 Η Θαλάσσια περιοχή της Ευρώπης 8
1.2.1 Βαλτική Θάλασσα 8
1.2.2 Βόρεια Θάλασσα 8
1.2.3 Μαύρη Θάλασσα 9
1.2.4 Ατλαντικός Ωκεανός 9
1.2.5 Δυτική Μεσόγειος 9
1.2.6 Ανατολική Μεσόγειος 10
1.2.6.1 Κροατία 10
1.2.6.2 Ιταλία 10
1.2.6.3 Σλοβενία 10
1.2.6.4 Κύπρος 10
2. Ο Θαλάσσιος Χωροταξικός Σχεδιασμός στην Ελλάδα 11
2.1 Θαλάσσιος Χώρος της Ελλάδας 11
2.2 Ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία της Οδηγίας 2014/89/ΕΕ «περί θεσπίσεως πλαισίου για το θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό» 12
2.2.1 Γενικές Διατάξεις 12
2.2.2 Θαλάσσιος Χωροταξικός Σχεδιασμός 13
2.2.3 Εθνικά Μέτρα Εφαρμογής 15
2.3 ΘΑΛ-ΧΩΡ – ΘΑΛ-ΧΩΡ 2 15
2.3.1 ΘΑΛ – ΧΩΡ 15
2.3.2 ΘΑΛ – ΧΩΡ 2 16
3. Έργα που απαιτούν ΘΧΣ 17
3.1 Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ) 17
3.2 Προστασία Περιβάλλοντος 18
3.3 Υδατοκαλλιέργειες και Αλιεία 18
3.4 Εξόρυξη Πετρελαίου και Φυσικού Αερίου 18
4. Συμπεράσματα 19

5. Αναφορές 20

Εικόνα Εξωφύλλου: Nicholas Doherty, https://unsplash.com

Κατάλογος Συντομογραφιών

- ΑΠΕ: Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας
- ΓΣΠ: Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών
- ΕΕ : Ευρωπαϊκή Ένωση
- ΕΠΧΣΑΑ: Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης
- ΕΧΣΘΧ: Εθνική Χωρική Στρατηγική για το Θαλάσσιο Χώρο
- ΘΧΠ: Θαλάσσια Χωροταξικά Πλαίσια
- ΘΧΣ: Θαλάσσιος Χωροταξικός Σχεδιασμός
- ΥΠΕΝ: Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας

Introduction

On December the 7th, 2011, the European Commissioner for Maritime Affairs and Fisheries at the time, Maria Damanaki, stressed that the wealth-producing resources of 29% of the planet, i.e. the land, have reached their limits, and the turn to the remaining 71%, i.e. the sea, is required.

For the rational and balanced development of maritime economic activities, their proper positioning as well as the existence of appropriate rules and restrictions are necessary. The framework that will include the above, is Marine Spatial Planning (MSP).

The purpose of this paper is to analyze the legal framework for optimal and effective planning in the maritime area of Greece, based on European directives, and the reference to some important economic activities for which the existence of an integrated MSP is logically inevitable. Marine Spatial Planning is defined as "The process by which the competent authority analyzes and organizes human activities in marine areas in order to achieve the synthesis of ecological, environmental, economic, social and cultural parameters, which in turn will promote the sustainable development of marine economies and marine areas and the sustainable use of marine resources. " (par.2, article 3, Law 4546 / 2018).

The main study element for the elaboration is the European Directive 2014/89/ EU, which is implemented in Greece through Law 4546 / 2018.

Εισαγωγή

Στις 7 Δεκεμβρίου του 2011 η τότε Ευρωπαϊκή Επίτροπος για τα θαλάσσια ζητήματα και την αλιεία, Μαρία Δαμανάκη, τόνισε ότι οι πλουτοπαραγωγικές πηγές του 29% του πλανήτη, δηλαδή της ξηράς, έχουν φτάσει στα όριά τους με αποτέλεσμα να πρέπει να στραφούμε στο υπόλοιπο 71%, δηλαδή στη θάλασσα.

Για την ορθολογική και ισορροπημένη ανάπτυξη των θαλάσσιων οικονομικών δραστηριοτήτων, απαιτείται η σωστή χωροθέτηση αυτών, καθώς και η ύπαρξη κανόνων και περιορισμών. Το πλαίσιο που θα περιλαμβάνει τα παραπάνω, είναι ο Θαλάσσιος Χωροταξικός Σχεδιασμός (ΘΧΣ).

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η ανάλυση του νομοθετικού πλαισίου για το βέλτιστο και αποτελεσματικό σχεδιασμό στο θαλάσσιο χώρο της Ελλάδας, με βάση τις Ευρωπαϊκές οδηγίες και η αναφορά σε ορισμένες σημαντικές οικονομικές δραστηριότητες για τις οποίες κρίνεται απαραίτητη η ύπαρξη ολοκληρωμένου ΘΧΣ. Ως ΘΧΣ ορίζεται *«Η διαδικασία με την οποία η αρμόδια αρχή αναλύει και οργανώνει τις ανθρώπινες δραστηριότητες στις θαλάσσιες περιοχές για να επιτευχθεί η σύνθεση οικολογικών, περιβαλλοντικών, οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών παραμέτρων με στόχο την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης των θαλάσσιων οικονομιών και των θαλάσσιων περιοχών και τη βιώσιμη χρήση των θαλάσσιων πόρων.»* (παρ.2 ,άρθρο 3, Ν4546/2018).

Για την εκπόνηση της εργασίας βασικά στοιχεία μελέτης αποτέλεσαν η Ευρωπαϊκή Οδηγία 2014/89/ΕΕ, καθώς και το Ελληνικό θεσμικό πλαίσιο με βασικό νόμο το Ν4546/2018.

1. Θαλάσσιος Χωροταξικός Σχεδιασμός της Ευρώπης

1.1 Ευρωπαϊκή Οδηγία 2014/89/ΕΕ

Στις 23 Ιουλίου του 2014, στις Βρυξέλλες, ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου M. Schulz και ο τότε πρόεδρος του Συμβουλίου της ΕΕ ,S. Gozi, εξέδωσαν την οδηγία 2014/89/ΕΕ[1] περί θεσπίσεως πλαισίου για τον ΘΧΣ. Η οδηγία αυτή προέκυψε λαμβάνοντας δεόντως υπόψιν τις όλο και αυξανόμενες θαλάσσιες οικονομικές δραστηριότητες που αφορούν στην ενέργεια, στις μεταφορές, στην αλιεία, στον τουρισμό, καθώς και στην ανάγκη προστασίας του φυσικού και πολιτιστικού θαλάσσιου περιβάλλοντος, οι οποίες απαιτούν συντονισμένη διαχείριση.

Η ανάγκη για ΘΧΣ διαφαίνεται ήδη από την Ολοκληρωμένη Θαλάσσια Πολιτική της ΕΕ, βασική συνιστώσα της οποίας είναι η οδηγία 2008/56/ΕΚ. Στην οδηγία αυτή, τονίζεται η σημασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος και των θαλάσσιων οργανισμών, καθώς και η ανάγκη δράσης, λόγω πίεσης στους θαλάσσιους πόρους. Συνέπεια αυτών, αποτελεί η κατάστρωση κατάλληλης στρατηγικής για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος δίνοντας έμφαση στη χωροθέτηση προστατευόμενων περιοχών και στον έλεγχο των ανθρώπινων δραστηριοτήτων. Οι ανθρώπινες δραστηριότητες προαπαιτούν ορθολογική χρήση των θαλάσσιων πόρων και σεβασμό στο θαλάσσιο περιβάλλον, ώστε να αποτραπούν επιβλαβείς επιπτώσεις στο θαλάσσιο χώρο. Λαμβάνοντας υπόψιν όλα τα παραπάνω και τις διαφορετικές ανάγκες των θαλάσσιων περιφερειών και υποπεριφερειών, επιτυγχάνεται η ανάπτυξη του θαλάσσιου χώρου, με έμφαση στην προστασία του περιβάλλοντος και στη βιωσιμότητα, η οποία οδηγεί στην ενίσχυση των θαλάσσιων οικονομιών.

Ακόμη, η ανάπτυξη δραστηριοτήτων στο θαλάσσιο χώρο συμβάλλει στην επίτευξη του οράματος της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», η οποία δημιουργήθηκε με στόχο την ανάκαμψη των κρατών μελών από τις επιπτώσεις της οικονομικής ύφεσης του 2008, διαμέσου μιας ίσων ευκαιριών και καινοτόμων ιδεών ανάπτυξης. Επομένως η γαλάζια ανάπτυξη ,μέσω της οποίας μεγιστοποιείται το οικονομικό όφελος από τις θαλάσσιες δραστηριότητες και ελαχιστοποιείται το περιβαλλοντικό κόστος στο θαλάσσιο περιβάλλον, αποτελεί μείζον πεδίο εφαρμογής της στρατηγικής.

Επιπρόσθετα, ο ΘΧΣ αποτελεί σημαντικό εργαλείο για τη σωστή τήρηση της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας (UNCLOS), μέσω της οποίας κάθε κράτος καθορίζει τα χωρικά ύδατά του.

Οι θαλάσσιοι πόροι, τα οικοσυστήματα και τα θαλάσσια ύδατα είναι υπό ισχυρές πιέσεις λόγω των ανθρώπινων δραστηριοτήτων, της κλιματικής αλλαγής, των φυσικών καταστροφών και της δυναμικής των ακτογραμμών. Τα παραπάνω απειλούν σημαντικά την οικονομική ανάπτυξη αλλά και τα θαλάσσια οικοσυστήματα, οδηγώντας σε υποβάθμιση του περιβάλλοντος οπότε είναι απαραίτητο να ληφθούν υπόψιν κατά τη δημιουργία των ΘΧΣ.

[1] Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, *ΟΔΗΓΙΑ 2014/89/ΕΕ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ «περί θεσπίσεως πλαισίου για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό»*,23 Ιουλίου 2014, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32014L0089 (ανάκτηση 27/11/2021)

Καθώς οι παράκτιες και θαλάσσιες δραστηριότητες έχουν στενή σύνδεση, επιβάλλεται να ληφθούν υπόψιν και οι αλληλεπιδράσεις ξηράς- θάλασσας, έτσι ώστε να επιτευχθεί η βιώσιμη χρήση του θαλάσσιου χώρου.

Κύριος σκοπός είναι η προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης, η βέλτιστη αξιοποίηση του θαλάσσιου χώρου και η διαχείριση των χρήσεων του αλλά και των συγκρούσεων αυτών, στις θαλάσσιες περιοχές.

Για τη διασφάλιση της αξιοπιστίας των δεδομένων και των στοιχείων που χρησιμοποιούνται κρίνεται απαραίτητο τα κράτη μέλη να συλλέγουν τις καλύτερες πληροφορίες χρησιμοποιώντας ήδη υπάρχοντα μέσα και εργαλεία, όπως αυτά αναφέρονται στην οδηγία 2007/2/ΕΚ και ειδικότερα στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας «Γνώσεις για τη Θάλασσα 2020».

Υπογραμμίζεται πως ο καθορισμός ενός πλαισίου για τον ΘΧΣ είναι υποχρέωση του κάθε κράτους μέλους, λόγω της μοναδικότητας του κάθε θαλάσσιου χώρου, ακόμα και αν η Ένωση δίνει τους βασικούς άξονες για την ανάπτυξή του. Επίσης, είναι αναγκαίο τα κράτη μέλη να στέλνουν αντίγραφα και τροποποιήσεις των ΘΧΣ τους, στην Επιτροπή, ώστε να της επιτρέπουν την παρακολούθηση της εφαρμογής της παρούσας οδηγίας.

1.1.1 Στόχοι του Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδιασμού

Κύριο στόχο για την εκπόνηση και εφαρμογή ΘΧΣ, αποτελεί η προώθηση συνύπαρξης δραστηριοτήτων και χρήσεων αλλά και στήριξη της βιώσιμης ανάπτυξης έχοντας ως κύριο άξονα την προστασία του περιβάλλοντος και του οικοσυστήματος. Ακόμη, σημαντικό πυλώνα αποτελεί η βιωσιμότητα στην ανάπτυξη: των ενεργειακών τομέων στη θάλασσα, των θαλάσσιων μεταφορών, της αλιείας, των υδατοκαλλιεργειών αλλά και τους τομείς του τουρισμού και της εξόρυξης πρώτων υλών. Μείζονος σημασίας είναι και η προστασία και διατήρηση του περιβάλλοντος, λαμβάνοντας υπόψιν τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής.

1.1.2 Απαιτήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης για κάθε κράτος μέλος

Για την επίτευξη των κύριων στόχων της ευρωπαϊκής οδηγίας, το κοινοβούλιο θέσπισε συγκεκριμένες απαιτήσεις, τις οποίες θα πρέπει να λάβουν υπόψιν τα κράτη μέλη. Πιο συγκεκριμένα, θα πρέπει να μεριμνήσουν για τις αλληλεπιδράσεις ξηράς - θάλασσας, για οικονομικές, περιβαλλοντικές και κοινωνικές διαστάσεις αλλά και ζητήματα ασφαλείας. Επίσης, χρέος του κάθε κράτους μέλους είναι η προώθηση της συνεκτικότητας μεταξύ του θαλάσσιου χωροταξικού σχεδίου και άλλων ήδη υφιστάμενων σχεδίων ή διαδικασιών. Ταυτόχρονα, θα πρέπει να θεσπίζουν μέσα για τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερόμενων φορέων, μέσω της πληροφόρησης και διαβούλευσης με αυτούς, κατά την ανάπτυξη του σχεδίου, ενώ θα διασφαλιστεί η πρόσβασή τους στα σχέδια μετά την οριστικοποίησή τους. Επιπλέον, επιβάλλεται η οργάνωση και χρησιμοποίηση των βέλτιστων διαθέσιμων περιβαλλοντικών, κοινωνικών, οικονομικών και θαλάσσιων φυσικών δεδομένων και η χρήση των μέσων και εργαλείων που είναι ήδη διαθέσιμα σύμφωνα με την Ολοκληρωμένη Θαλάσσια Πολιτική και άλλες πολιτικές της Ένωσης. Παράλληλα, θα πρέπει να εξασφαλιστεί η διασυνοριακή συνεργασία των κρατών μελών που μοιράζονται θαλάσσια ύδατα, έτσι ώστε να εξασφαλιστεί η συνοχή του σχεδίου σε όλη την θαλάσσια περιοχή. Τέλος, προωθείται η προσπάθεια συνεργασίας με τρίτες χώρες σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο και συμβάσεις που αφορούν στις οικείες θαλάσσιες περιοχές. Ακόμη, τονίζεται πως θα πρέπει να πραγματοποιείται αναθεώρηση των σχεδίων ανά 10 έτη.

1.1.3 Οφέλη του Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδιασμού

Ο ΘΧΣ, όπως είναι προφανές από την παραπάνω ανάλυση έχει και σημαντικά οφέλη τόσο για την Ευρωπαϊκή Ένωση, όσο και για τα κράτη μέλη της. Πρώτο όφελος αποτελεί η μείωση των συγκρούσεων μεταξύ των θαλάσσιων χρήσεων και η επίτευξη συνοχής στη συνολική θαλάσσια περιοχή. Επιπρόσθετα, ο σχεδιασμός αυτός προωθεί επενδύσεις μιας και δημιουργεί σαφείς κανόνες που πρέπει να ακολουθήσουν τα κράτη μέλη, ενώ ενθαρρύνει τη διασυνοριακή συνεργασία μεταξύ τους για την ανάπτυξη δικτύων για μεταφορά ενέργειας, ναυτιλιακών λωρίδων, υποθαλάσσιων αγωγών, καλωδίων αλλά και άλλων δραστηριοτήτων. Επιτρέπει επίσης την προστασία και διατήρηση του θαλάσσιου περιβάλλοντος, καθώς βελτιώνει και αναγνωρίζει έγκαιρα τις επιπτώσεις που έχουν οι ανθρώπινες δραστηριότητες σε αυτό[2].

1.2 Η Θαλάσσια περιοχή της Ευρώπης

Σύμφωνα με την ιστοσελίδα της ΕΕ[3] η θαλάσσια περιοχή της Ευρώπης έχει περίπου 68000 χλμ. ακτογραμμής κατά μήκος του Ατλαντικού και Αρκτικού Ωκεανού, της Βαλτικής, της Βόρειας, της Μαύρης και της Μεσογείου Θάλασσας. Η περιοχή αυτή χωρίζεται σε έξι λεκάνες και πιο συγκεκριμένα στις εξής:

1.2.1 Βαλτική Θάλασσα

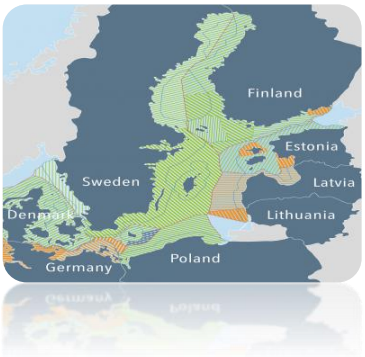

Η Βαλτική Θάλασσα είναι η πρώτη λεκάνη στην οποία θα γίνει αναφορά και την οποία ημι-περικλείουν εννέα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δηλαδή η Δανία, η Γερμανία, η Πολωνία, η Λιθουανία, η Λετονία, η Εσθονία, η Φινλανδία και η Σουηδία. Χαρακτηρίζεται από την υψηλή της παραγωγικότητα και διαθέτει ήδη πολλές λειτουργίες όπως αλιεία, αιολικά πάρκα, εξόρυξη ορυκτών, με συνέπεια να παρατηρείται όλο και μεγαλύτερος ανταγωνισμός για τα θαλάσσια ύδατα. Αξίζει να αναφερθεί πως λόγω του ευαίσθητου οικοσυστήματος της περιοχής, επιπτώσεις και κίνδυνοι της κλιματικής αλλαγής χρήζουν σφαιρικής προσέγγισης κατά τον ΘΧΣ.

1.2.2 Βόρεια Θάλασσα

Η περιοχή της Βόρειας Θάλασσας περιλαμβάνει τη Γαλλία, το Βέλγιο, τις Κάτω Χώρες, τη Γερμανία, τη Δανία, τη Σουηδία, τη Νορβηγία και το Ηνωμένο Βασίλειο, με τις δύο τελευταίες να μην ανήκουν στην ΕΕ, ενώ αποτελεί μια αρκετά αξιοποιούμενη θαλάσσια περιοχή. Οι μεγαλύτερης σημασίας τομείς της, είναι η αιολική ενέργεια, το πετρέλαιο και το φυσικό αέριο, οι υδατοκαλλιέργειες αλλά και η προστασία των ακτών, επειδή σε αυτήν ανήκουν κάποιες σημαντικές προστατευόμενες περιοχές.

---

[2] European MSP Platform, *Introduction to MSP*, https://maritime-spatial-planning.ec.europa.eu/msp-eu/introduction-msp, (ανάκτηση 23/12/2021).

[3] European MSP Platform, *European Sea Basins,* https://maritime-spatial-planning.ec.europa.eu/msp-practice/seabasins (ανάκτηση 27/11/2021).

1.2.3 Μαύρη Θάλασσα

Η Μαύρη Θάλασσα περικλείεται από πολλές χώρες, εκ των οποίων Ρουμανία και Βουλγαρία ανήκουν στην ΕΕ . Αποτελεί μια ιδιαίτερα πρόσφορη περιοχή για την ανάπτυξη δραστηριοτήτων στη θάλασσα λόγω της κατάλληλης γεωγραφικής θέσης της, ενώ παράλληλα η υδατοκαλλιέργεια και η αλιεία παίζουν σημαντικό ρόλο στην οικονομία των παραπάνω χωρών. Παρόλα αυτά, εξαιτίας της ιδιαιτερότητας της (στενότητα και σύνορα με πολλές χώρες) η σωστή οργάνωση του θαλάσσιου χώρου είναι απαραίτητη. Στη Ρουμανία και στη Βουλγαρία ξεκίνησε την περίοδο 2006 – 2008 πρόγραμμα για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση Παράκτιας Ζώνης, το οποίο αποτέλεσε κομμάτι του ΘΧΣ των χωρών αυτών.

1.2.4 Ατλαντικός Ωκεανός

Η λεκάνη του Ατλαντικού Ωκεανού περιλαμβάνει ακτές που ανήκουν στις Ιρλανδία, Γαλλία, Ισπανία και Πορτογαλία. Πρόκειται για μια περιοχή με πλούσια οικοσυστήματα στην οποία η αλιεία συνιστά σπουδαίο τομέα ανάπτυξης. Ακόμη, λόγω της γεωγραφικής της θέσης, σημαντικό ρόλο παίζει ο παράκτιος τουρισμός και η ναυτιλία. Η παραγωγή πετρελαίου και φυσικού αερίου είναι μικρή, οι προοπτικές για την ανάπτυξη ΑΠΕ είναι μεγάλες εξαιτίας των ευμενών κλιματικών συνθηκών που επικρατούν, και πρέπει να ληφθούν υπόψιν κατά το βέλτιστο σχεδιασμό του θαλάσσιου χώρου.

1.2.5 Δυτική Μεσόγειος

Η λεκάνη της Δυτικής Μεσογείου περιλαμβάνει τις ακτές της Ισπανίας, Γαλλίας, Ιταλίας και Μάλτας. Είναι κατά κύριο λόγο τουριστικός προορισμός, με την αλιεία και τις υδατοκαλλιέργειες να ακολουθούν. Λόγω της στρατηγικής γεωγραφικής της θέσης αποτελεί βασικό θαλάσσιο διάδρομο και προωθείται ο διασυνοριακός ΘΧΣ. Εξαιτίας των παραπάνω και των έντονων ανθρωπίνων δραστηριοτήτων στις παράκτιες περιοχές, οι πιέσεις στο περιβάλλον είναι μεγάλες και θα πρέπει να ληφθούν υπόψιν για την προστασία του.

1.2.6 Ανατολική Μεσόγειος

Η λεκάνη της Ανατολικής Μεσογείου περιλαμβάνει -μεταξύ άλλων- τις ακτές της Ιταλίας, Σλοβενίας, Κροατίας, Ελλάδας και Κύπρου. Τις συγκεκριμένες χώρες απασχολούν παρόμοια ζητήματα που χρήζουν κατάλληλου ΘΧΣ, όπως η εξόρυξη πετρελαίου και φυσικού αερίου, η σωστή διαχείριση των υδατοκαλλιεργειών, η ανάγκη για διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος, μιας και ο παράκτιος τουρισμός αποτελεί τη μεγαλύτερη οικονομική δραστηριότητα στην Ανατολική Μεσόγειο.

1.2.6.1 Κροατία[4]

Στην Κροατία εγκρίθηκε νόμος για χωροταξικό σχεδιασμό τον Ιούλιο του 2017, ο οποίος συμμορφώθηκε στην Ευρωπαϊκή Οδηγία και αφορά σε χερσαίες και θαλάσσιες περιοχές του κράτους. Ενώ δεν υπάρχει ΘΧΣ για όλη την έκταση των χωρικών υδάτων, η Κροατία έχει συμμετάσχει σε πολλά Ευρωπαϊκά προγράμματα.

1.2.6.2 Ιταλία[5]

Η Ιταλία συμμορφώθηκε με την Ευρωπαϊκή Οδηγία τον Οκτώβριο του 2016 με νομοθετικό διάταγμα. Το σχέδιο για ΘΧΣ δεν έχει ολοκληρωθεί ακόμη επισήμως, όμως τον Ιούνιο του 2021 οι αρμόδιες αρχές υπέβαλλαν πρόταση για μελλοντικά σχέδια που αφορούν τρείς θαλάσσιες περιοχές, η οποία αναμένεται να εγκριθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

1.2.6.3 Σλοβενία[6]

Η Σλοβενία ολοκλήρωσε το σχέδιο για ΘΧΣ τον Ιούλιο του 2021.

1.2.6.4 Κύπρος[7]

Η Κύπρος συμμορφώθηκε με την Ευρωπαϊκή Οδηγία τον Οκτώβριο του 2017, ενώ έχει συνεργαστεί με την Ελλάδα στα Ευρωπαϊκά Προγράμματα ΘΑΛ – ΧΩΡ και ΘΑΛ – ΧΩΡ 2 . Δεν έχει ολοκληρωθεί ο ΘΧΣ.

Σημειώνεται ότι, η περίπτωση της Ελλάδας θα αναλυθεί στο Κεφάλαιο 2.

---

[4] European MSP Platform,*Croatia*, https://maritime-spatial-planning.ec.europa.eu/countries/croatia , (ανάκτηση 27/11/2021).

[5] European MSP Platform,*Italy*, https://maritime-spatial-planning.ec.europa.eu/countries/italy, (ανάκτηση 27/11/2021)

[6] European MSP Platform, *Slovenia,* https://maritime-spatial-planning.ec.europa.eu/countries/slovenia, (ανάκτηση 27/11/2021)

[7] European MSP Platform, *Cyprus*, https://maritime-spatial-planning.ec.europa.eu/countries/cyprus, (ανάκτηση 27/11/2021)

2. Ο Θαλάσσιος Χωροταξικός Σχεδιασμός στην Ελλάδα

Η Ελλάδα τόσο ως κράτος μέλος της ΕΕ όσο και ως μια χώρα με γενικευμένη ακτογραμμή περίπου ίση με 12000 χλμ.[8], έπρεπε να θεσπίσει το κατάλληλο νομικό πλαίσιο ώστε να εκπονηθεί ο ΘΧΣ της χώρας.

2.1 Θαλάσσιος Χώρος της Ελλάδας

Ο χωροταξικός σχεδιασμός εισάγει την έννοια του χώρου στη διαδικασία του σχεδιασμού. Συνεπώς, μείζονος σημασίας είναι ο καθορισμός του χώρου στον οποίο θα γίνεται εφαρμογή του ΘΧΣ της Ελλάδας. Σύμφωνα με την παρ.1 του άρθρου 5 του Ν3983/2011[9], στις θαλάσσιες περιοχές και υποπεριοχές στις οποίες η Ελλάδα μπορεί να ασκήσει τα κυριαρχικά της δικαιώματα, μπορεί να γίνει εφαρμογή ενός πλαισίου ΘΧΣ.

Στο σημείο αυτό, πρέπει να γίνει η εξής αναφορά: **Χωρική Θάλασσα (ή Χωρικά ύδατα)**: Ζώνη θάλασσας που, σύμφωνα με το Άρθρο 3 της UNCLOS, το εύρος της καθορίζεται από το ίδιο το κράτος και δεν μπορεί να ξεπερνάει τα 12 ν.μ., μετρούμενα από τη γραμμή βάσης. Το παράκτιο κράτος ασκεί πλήρη κυριαρχία στη ζώνη αυτή, η οποία περιλαμβάνει τα θαλάσσια ύδατα, το βυθό και το υπέδαφός της[10].

Η Ελλάδα το 1936, όρισε τα χωρικά ύδατά της σε απόσταση 6 ν.μ. από τις γραμμές βάσης, οι οποίες μέχρι και σήμερα, ακολουθούν τη φυσική ακτογραμμή. Παρότι το 1995 η Ελληνική Δημοκρατία κύρωσε την UNCLOS, γεγονός που της επέτρεπε την επέκταση των χωρικών υδάτων μέχρι τα 12 ν.μ , η Τουρκία είχε ήδη ξεκαθαρίσει ότι οποιαδήποτε παραπάνω αύξηση του εύρους των χωρικών υδάτων της Ελλάδας στο Αιγαίο Πέλαγος, θα αποτελούσε αιτία πολέμου. Όσον αφορά στη θαλάσσια περιοχή του Ιονίου Πελάγους, τα χωρικά ύδατα από το βορειότερο σημείο των Ιονίων Νήσων έως το Ακρωτήριο Ταίναρο στη Λακωνία, επεκτάθηκαν στα 12 ν.μ. μετά τη δημοσίευση του Ν4767/2021 στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Επομένως η σημερινή εικόνα των χωρικών υδάτων της Ελλάδας είναι η εξής:

- Αιγαίο Πέλαγος: Χωρικά ύδατα εύρους 6 ν.μ.
- Βορειότερο σημείο των Ιονίων Νήσων έως το Ακρωτήριο Ταίναρο: Χωρικά ύδατα 12 ν.μ.

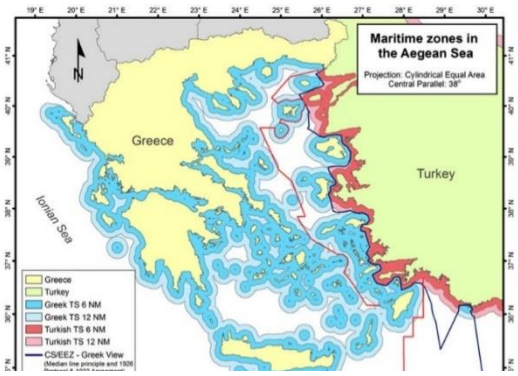

Χάρτης 1: Χωρικά ύδατα Ελλάδας και Τουρκίας (Πηγή: ResearchGate, https://www.researchgate.net/figure/Greeces-territorial-sea-and-potential-Exclusive-Economic-Zone-EEZ-Continental-Shelf_fig5_317902851, ανακτήθηκε 19/12/2021)

[8] Α. Ίκκος, *Ο Αιγιαλός ως Παραγωγικός Πόρος*, Οκτώβριος 2016
[9] Ν.3983/2011 (ΦΕΚ 144/Α/17.6.2011)
[10] Α.Συρίγος, *Τουρκικές διεκδικήσεις σε Αιγαίο και Ανατολική Μεσόγειο*,2020, σελ. 11

2.2 Ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία της Οδηγίας 2014/89/ΕΕ «περί θεσπίσεως πλαισίου για το θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό»

Η επιτακτική ανάγκη για την εφαρμογή ΘΧΣ, απαιτεί και τη θέσπιση του κατάλληλου νομικού πλαισίου που θα συμβάλλει στη σωστή σύνταξη και εφαρμογή του. Βασικό θεσμικό πυλώνα για τα θέματα ΘΧΣ αποτελεί ο Ν.4546/2018[11].

2.2.1 Γενικές Διατάξεις

Ο νόμος αυτός αφορά στην ενσωμάτωση της Οδηγίας 2014/89/ΕΕ στους κανόνες δικαίου της Ελληνικής Δημοκρατίας. Σκοπό του νόμου αποτελεί η θέσπιση ενός πλαισίου χωροταξικού σχεδιασμού, η οποία με τη σειρά της αποσκοπεί στην ανάπτυξη του θαλάσσιου χώρου με τρόπο τέτοιο, ώστε η χρήση των θαλάσσιων πόρων σήμερα να μην υποθηκεύει το μέλλον των επόμενων γενεών. Ο ΘΧΣ αποτελεί ένα διασυνοριακό εργαλείο της Ευρωπαϊκής Ένωσης με το οποίο:

- Κοινό και αρχές ασκούν από κοινού πλήρη και χωρίς σύνορα πολιτική
- Γίνεται εφαρμογή του δικαιώματος του άρθρου 3 της UNCLOS.

Σύμφωνα με το άρθρο 2, ο χώρος εφαρμογής του ΘΧΣ φαίνεται στο παρακάτω σχήμα:

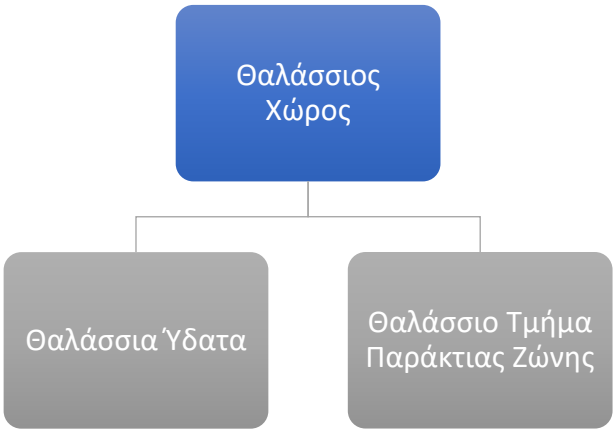

Σχήμα 1: Χώρος εφαρμογής ΘΧΣ.

Τέλος, όσον αφορά στις γενικές διατάξεις, πρέπει να αναφερθούν οι στόχοι του ΘΧΣ που θέτει ο συγκεκριμένος νόμος. Οι δύο κύριοι στόχοι του ΘΧΣ είναι οι εξής:

- Βιώσιμη ανάπτυξη του θαλάσσιου και του παράκτιου χώρου, συνυπολογίζοντας τις σχέσεις χερσαίου – θαλάσσιου χώρου και τις αρχές της αειφορίας και της οικοσυστηματικής προσέγγισης.
- Βέλτιστη χωροθέτηση δραστηριοτήτων του χώρου εφαρμογής του ΘΧΣ, ώστε να διασφαλίζεται η μεταξύ τους ισορροπία, ο σεβασμός στο θαλάσσιο περιβάλλον και η θωράκιση τους έναντι των φαινομένων της κλιματικής αλλαγής.

[11] Ν.4546/2018: Ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία της Οδηγίας 2014/89/ΕΕ «περί θεσπίσεως πλαισίου για το θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό» και άλλες διατάξεις (ΦΕΚ Α' 101/12.06.2018)

2.2.2 Θαλάσσιος Χωροταξικός Σχεδιασμός

Όσον αφορά στη θέσπιση και την εφαρμογή (άρθρο 5), όλα τα στάδια του ΘΧΣ εκτελούνται από την ορισμένη αρμόδια αρχή, η οποία οφείλει να τα εκτελεί με γνώμονα:

- Τις ιδιομορφίες των θαλάσσιων περιοχών της χώρας
- Τις δραστηριότητες που αναπτύσσονται ήδη ή δύνανται να αναπτυχθούν στο χώρο εφαρμογής
- Τους πάσης φύσεως διαθέσιμους πόρους
- Τις σχέσεις χερσαίου – θαλάσσιου χώρου

Η αρμόδια αρχή, για την επίτευξη του έργου της, δύναται να αξιοποιήσει ήδη υπάρχουσα γνώση, όπως αυτή προκύπτει από τα ισχύοντα πλαίσια κ.α. . Μετά την ολοκλήρωση του ΘΧΣ, σε σχετική της έκθεση, η αρμόδια αρχή αξιολογεί ανά 5 έτη την εφαρμογή του, ενώ ακόμα προβλέπεται ότι ανά 10 έτη θα τον αναθεωρεί.

Ο ΘΧΣ περιέχει το χωρικό υπόβαθρο για τη σωστή χωροθέτηση των διαφόρων δραστηριοτήτων των τομέων της παραγωγής στο χώρο εφαρμογής (άρθρο 8). Όσον αφορά στη δομή του (άρθρο 6) αποτελείται από :

1. Την Εθνική Χωρική Στρατηγική για το θαλάσσιο χώρο
2. Τα Θαλάσσια Χωροταξικά Πλαίσια

Η ΕΧΣΘΧ θέτει στόχους και δίνει τις κατευθυντήριες γραμμές του σχεδιασμού, ενώ ακόμα θέτει τις προτεραιότητες για τη σύνταξη των θαλάσσιων χωροταξικών πλαισίων στις διάφορες υποπεριοχές, τις οποίες και ορίζει.

Τα ΘΧΠ αφορούν στο επίπεδο της περιφέρειας και εφαρμόζονται είτε στις υποπεριοχές της ΕΧΣΘΧ, εφόσον αυτή έχει εγκριθεί, είτε στις υποπεριοχές που έχουν προκύψει με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Αναπόσπαστα μέρη τους, αποτελούν οι χάρτες και τα διαγράμματα καθώς και τα κείμενα. Επίσης θα πρέπει μαζί τους να παρέχονται και όλα τα απαραίτητα για την εφαρμογή τους συνοδευτικά έγγραφα.

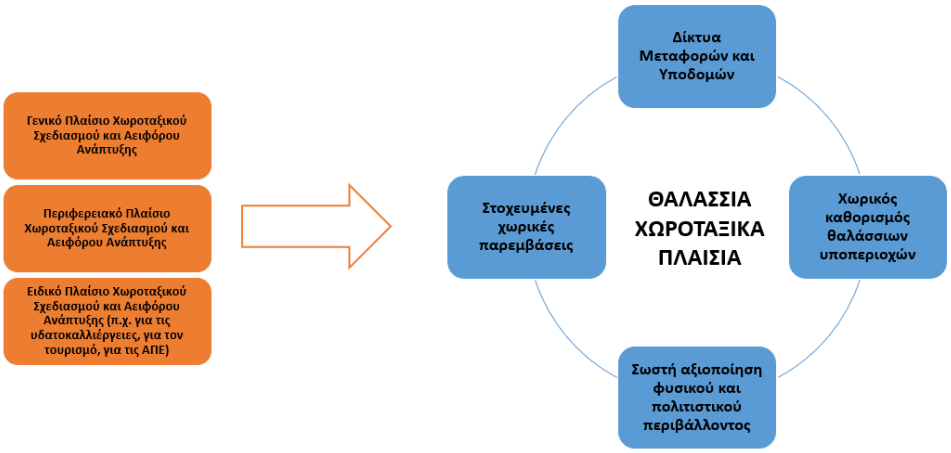

Σχήμα 2: Περιεχόμενα των Θαλάσσιων Χωροταξικών Πλαισίων (άρθρο 8).

Σημειώνεται ότι, ο ΘΧΣ θα πρέπει να υπακούει στις ελάχιστες απαιτήσεις που θέτει η Ευρωπαϊκή Οδηγία με επιπλέον απαίτηση την προμήθεια ενέργειας με ασφάλεια.

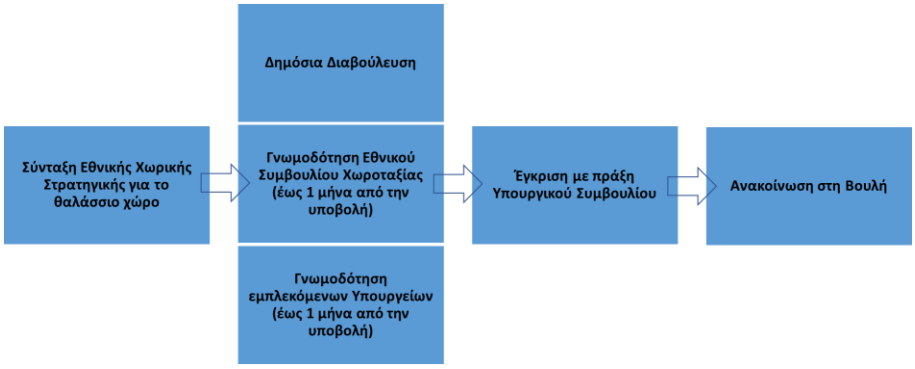

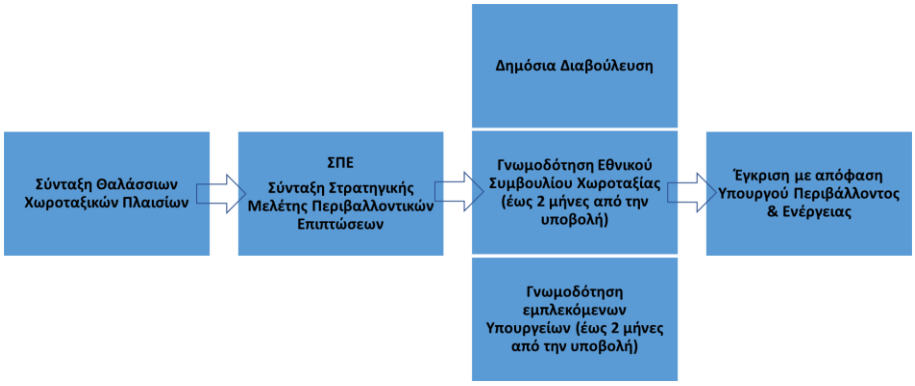

Σχήμα 3: Διάγραμμα ροής διαδικασίας έγκρισης ΕΧΣΘΧ (πάνω) και ΘΧΠ (κάτω) (άρθρο 6).

Στα παραπάνω διαγράμματα παρουσιάζονται οι διαδικασίες έγκρισης. Μείζονος σημασίας είναι η εξασφάλιση της δυνατότητας να εκφραστεί η γνώμη όλων των ενδιαφερόμενων και να ασκηθεί το δικαίωμα τους για ενστάσεις. Κάτι τέτοιο γίνεται μέσω της Δημόσιας Διαβούλευσης. Αναλυτικότερα στο άρθρο 9 , αναφέρονται τα εξής:

1. ΕΧΣΘΧ

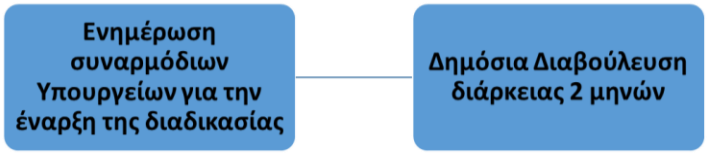

2. ΘΧΠ

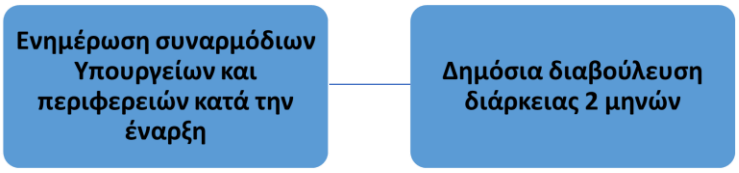

Όπως διαφαίνεται από όλα τα παραπάνω, ύψιστης σημασίας παράμετρο για την όλη διαδικασία, αποτελεί η διαθέσιμη πληροφορία. Στο άρθρο 10, αναφέρεται ότι θα πρέπει να αξιοποιούνται τα εκάστοτε καλύτερα δεδομένα, καθώς επίσης και πάσης φύσεως υπάρχοντα δεδομένα και εργαλεία.

Η συνέχεια του θαλάσσιου χώρου καταδεικνύει την επιτακτική ανάγκη συνεργασίας της Ελλάδας με όσα κράτη έχει κοινά θαλάσσια ύδατα, τόσο εντός όσο και εκτός ΕΕ. (άρθρο 11 και 12).

2.2.3 Εθνικά Μέτρα Εφαρμογής

Όσον αφορά στην εφαρμογή της οδηγίας στην Ελλάδα, ο Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας αποτελεί την αρμόδια αρχή, η οποία είναι υπεύθυνη για όλα τα στάδια του ΘΧΣ, από τη σύνταξη έως και τη βέλτιστη εφαρμογή.

Τέλος, εφόσον εγκριθεί ο ΘΧΣ, παρότι κατά τη σύνταξή του όφειλε να ακολουθεί τις διατάξεις των ΕΠΧΣΑΑ, θα αποτελεί πλέον το βασικό εργαλείο για τις θαλάσσιες χωρικές δραστηριότητες και θα πρέπει να συμπεριλαμβάνεται στις αντίστοιχες διατάξεις που αφορούν στο σχεδιασμό της ξηράς.

2.3 ΘΑΛ-ΧΩΡ – ΘΑΛ-ΧΩΡ 2

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω η συνέχεια του θαλάσσιου χώρου οδηγεί στη συνεργασία μεταξύ των διαφόρων κρατών. Το γεγονός αυτό καθίσταται σαφές τόσο από την Ευρωπαϊκή Οδηγία, όσο και από την ενσωμάτωση της στους Ελληνικούς κανόνες Δικαίου με το Ν.4546/2018.

Στο πλαίσιο αυτό Ελλάδα και Κύπρος συνεργάστηκαν για την ολοκλήρωση του έργου «Διασυνοριακή Συνεργασία για Ανάπτυξη Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδιασμού-ΘΑΛ-ΧΩΡ» καθώς και για το έργο «Διασυνοριακή Συνεργασία για Εφαρμογή Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδιασμού-ΘΑΛ-ΧΩΡ2», η ολοκλήρωση του οποίου προβλέπεται το 2023.

2.3.1 ΘΑΛ – ΧΩΡ

Το έργο ΘΑΛ – ΧΩΡ ως στόχο έθετε την κατάρτιση της κατάλληλης μεθοδολογίας, μέσω διασυνοριακής συνεργασίας, με σκοπό την αξιοποίηση της παραγόμενης πληροφορίας στη σύνταξη ΘΧΣ για τις 2 χώρες. Βασικοί πυλώνες του έργου ήταν το θεσμικό πλαίσιο και η επιστημονική γνώση. Οι εμπλεκόμενοι φορείς[12] από τις δύο χώρες ήταν οι εξής:

Σχήμα 4: Εμπλεκόμενοι φορείς (Πηγή Εικόνων: https://www.mspcygr.info/partners/)

[12] ΘΑΛ – ΧΩΡ , *Εταίροι*, https://www.mspcygr.info/partners/

Πρωταρχικής σημασίας είναι η μελέτη των ισχυουσών νομικών διατάξεων καθώς και η εύρεση της βέλτιστης τεχνολογικά μεθόδου για τη διαχείριση της απαιτούμενης πληροφορίας. Στο πλαίσιο αυτό, δημιουργήθηκε ένα διαδικτυακό ΓΣΠ.

Αφού πρώτα τέθηκαν οι στόχοι του προγράμματος και καταγράφηκαν οι δραστηριότητες του θαλάσσιου χώρου, εφαρμόστηκε πιλοτικά στα νησιά της Ρόδου και της Λέσβου για την Ελλάδα και στη Λεμεσό για την Κύπρο. Κατόπιν αξιολογήθηκαν τα αποτελέσματα, ώστε να παρθούν τα κατάλληλα βελτιωτικά μέτρα και να αξιοποιηθούν τα συμπεράσματα στα Εθνικά Πλαίσια ΘΧΣ των δύο χωρών.

Επενδυτικό Πρόγραμμα: Interreg Α Ελλάδα – Κύπρος
Budget: 3.500.000€
Περίοδος Υλοποίησης Έργου: Ιανουάριος 2014 – Ιανουάριος 2015

Σχήμα 5: Βασικά στοιχεία[13] ΘΑΛ - ΧΩΡ.

2.3.2 ΘΑΛ – ΧΩΡ 2

Τα αποτελέσματα του ΘΑΛ – ΧΩΡ και η παραγόμενη γνώση αξιοποιήθηκαν από το επενδυτικό πρόγραμμα ΘΑΛ – ΧΩΡ 2, για την εφαρμογή πλέον ΘΧΣ. Βασικοί πυλώνες εξακολουθούν να είναι το θεσμικό πλαίσιο και η επιστημονική γνώση. Στον πυλώνα του θεσμικού πλαισίου προστίθεται και το ΥΠΕΝ, προκειμένου να γίνει η ένταξη των Ελληνικών διατάξεων για τον ΘΧΣ στο πρόγραμμα[14]. Το έργο αυτό, που αναμένεται να ολοκληρωθεί στις 28/02/2023, έχει ως χώρο εφαρμογής μία επιφάνεια έκτασης 10000 τ.χλμ. Οι αναμενόμενες εκροές[15] του έργου φαίνονται στο παρακάτω σχήμα.

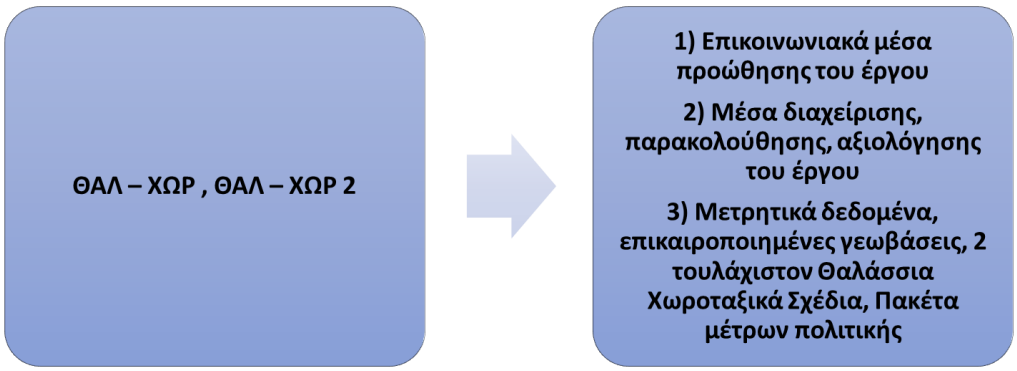

Σχήμα 6: Εκροές ΘΑΛ - ΧΩΡ 2.

[13] European MSP Platform, *Cross border cooperation for Maritime Spatial Planning Development*, https://maritime-spatial-planning.ec.europa.eu/projects/cross-border-cooperation-maritime-spatial-planning-development (ανάκτηση 23/12/2021)

[14] Interreg Ελλάδα – Κύπρος , *Υλοποίηση ΘΑΛ-ΧΩΡ 2*, https://www.mspcygr2.info/%CF%85%CE%BB%CE%BF%CF%80%CE%BF%CE%AF%CE%B7%CF%83%CE%B7-%CE%B8%CE%B1%CE%BB-%CF%87%CF%89%CF%81-2/,(ανάκτηση 23/12/2021)

[15] Interreg Ελλάδα – Κύπρος , *ΘΑΛ-ΧΩΡ 2: Διασυνοριακή συνεργασία για εφαρμογή Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδιασμού*, https://greece-

Επενδυτικό Πρόγραμμα: Interreg VA Ελλάδα – Κύπρος
Budget: 2.757.000 €
Περίοδος Υλοποίησης Έργου: Σεπτέμβριος 2018 – Φεβρουάριος 2023

Σχήμα 7: Βασικά στοιχεία [16]ΘΑΛ - ΧΩΡ 2

Σημειώνεται ότι, η Ελλάδα συμμετέχει και σε άλλα Ευρωπαϊκά Προγράμματα (π.χ. mspmed) που αποσκοπούν στην ένταξη των στρατηγικών και των πλαισίων του ΘΧΣ, στη φαρέτρα των εργαλείων που συμβάλλουν στις επενδύσεις.

3. Έργα που απαιτούν ΘΧΣ

Τέλος επιλέχθηκε να αναφερθούν ορισμένες δραστηριότητες, για τις οποίες είναι απαραίτητος ο ολοκληρωμένος ΘΧΣ.

3.1 Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ)

Ένας από τους αναπτυξιακούς στόχους που έχει θέσει η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία είναι η μείωση του ανθρακικού αποτυπώματος με την απολιγνιτοποίηση της παραγωγής ενέργειας και τη στροφή στις ΑΠΕ[17].

Σημειώνεται ότι, η λεκάνη της Μεσογείου αποτελεί έναν χώρο στον οποίο μπορούν να αναπτυχθούν πλωτές αιολικές εγκαταστάσεις καθώς και σε ορισμένα σημεία της κυματικές και παλιρροϊκές διατάξεις.

Η Ελλάδα έχει ισχυρό αιολικό δυναμικό στο θαλάσσιο χώρο, γεγονός που την καθιστά κατάλληλη για την εγκατάσταση πλωτών αιολικών πάρκων[18]. Ο ΘΧΣ, συνυπολογίζοντας τις διατάξεις του ΕΠΧΣΑΑ για τις ΑΠΕ, θα αποτελέσει το εργαλείο εκείνο το οποίο με χάρτες και κείμενα:

- Θα ορίζει τις περιοχές χωροθέτησης των εγκαταστάσεων παραγωγής ενέργειας με βάση συγκεκριμένα μετεωρολογικά δεδομένα, κριτήρια ασφαλείας και κανόνες
- Θα ορίζει τις χρήσεις, ώστε να μην υπάρχουν συγκρούσεις
- Θα καθορίζει το δυναμικό ανάλογα την περιοχή χωροθέτησης των ΑΠΕ

cyprus.eu/%CE%AD%CF%81%CE%B3%CE%B1/%CE%B8%CE%B1%CE%BB-%CF%87%CF%89%CF%81-2-%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CF%83%CF%85%CE%BD%CE%BF%CF%81%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CE%AE-%CF%83%CF%85%CE%BD%CE%B5%CF%81%CE%B3%CE%B1%CF%83%CE%AF%CE%B1-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CE%B5/ , (ανάκτηση 23/12/2021)

[16] European MSP Platform, *Cross-border Cooperation for Maritime Spatial Planning 2*, https://maritime-spatial-planning.ec.europa.eu/projects/cross-border-cooperation-maritime-spatial-planning-2, (ανάκτηση 23/12/2021)

[17] Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Ερωτήσεις και απαντήσεις: Στρατηγική για τις υπεράκτιες ανανεώσιμες πηγές ενέργειας,* https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/qanda_20_2095, (ανάκτηση 23/12/2021)

[18] Δ. Μέλισσας, Ν. Βασιλάκος, 'Πλωτά αιολικά πάρκα: Μια μεγάλη αναπτυξιακή ευκαιρία για τη χώρα μας', *ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ, https://www.terna-energy.com/restories/vasika-simeia-stratigikis-gia-tin-tach/,*(ανάκτηση 23/12/2021)

3.2 Προστασία Περιβάλλοντος

Ένας ακόμα στρατηγικός στόχος της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, όσον αφορά στο θαλάσσιο χώρο, είναι η περιβαλλοντική προστασία και η οικοσυστηματική προσέγγιση οι οποίες θα βοηθήσουν στη βελτίωση της ποιότητας ζωής (καθώς θα ενισχύσουν την παραγωγή ποιοτικών αλιευτικών προϊόντων) και στον τομέα του τουρισμού (αφού τόσο το φυσικό περιβάλλον όσο και το πολιτιστικό αποτελούν πόλο έλξης τουριστών).

Η ολοκλήρωση ενός ΘΧΣ θα συνέβαλλε στην προστασία του περιβάλλοντος μέσω:

- Χαρτογράφησης των προστατευόμενων θαλάσσιων περιοχών και των περιοχών Natura 2000
- Χαρτογράφησης ενάλιων αρχαιοτήτων
- Ορισμού χρήσεων Γης και χωροθέτησης δραστηριοτήτων, με στόχο την προστασία της βιοποικιλότητας αλλά και του περιβάλλοντος από αντικρουόμενες δραστηριότητες
- Καθορισμού περιορισμών και αποστάσεων αντικρουόμενων χρήσεων

3.3 Υδατοκαλλιέργειες και Αλιεία

Σύμφωνα με το ΕΠΧΣΑΑ για τις Υδατοκαλλιέργειες[19], προωθείται η δημιουργία Περιοχών Οργανωμένης Ανάπτυξης Υδατοκαλλιεργειών ,έτσι ώστε να επιτευχθεί η ολοκληρωμένη και ορθολογική διαχείριση τους. Η ολοκλήρωση ενός ΘΧΣ θα συνέβαλε:

- Στην ορθή χωροθέτηση νέων μονάδων, η οποία θα είναι κατάλληλη σε περιοχές που δεν παρουσιάζουν τουριστικό ενδιαφέρον ή ανάπτυξη.
- Στον καθορισμό αποστάσεων ανάμεσα στις αντικρουόμενες χρήσεις γης, ώστε να αποφευχθούν οι συγκρούσεις μεταξύ τους.
- Στο συνδυασμό αντικρουόμενων χρήσεων γης σε ειδικές περιοχές για την προώθηση μιας πρότυπης ανάπτυξης

3.4 Εξόρυξη Πετρελαίου και Φυσικού Αερίου

Το πετρέλαιο και το φυσικό αέριο αποτελούν βασικές πηγές παραγωγής ενέργειας για όλο τον πλανήτη. Κατά συνέπεια, η ορθή χωροθέτηση και εγκατάσταση των νέων μονάδων τους, αλλά και η ρύθμιση, με διαφανή τρόπο, των ήδη υφιστάμενων μονάδων είναι απαραίτητη για την ισορροπημένη λειτουργία τους. Ακόμη ο ΘΧΣ βοηθάει:

- Στο να μην υπάρξει σύγκρουση της συγκεκριμένης χρήσης ενός θαλάσσιου χώρου με κάποια άλλη αντικρουόμενη χρήση
- Στην προστασία και διατήρηση του περιβάλλοντος
- Στη χαρτογράφηση των περιοχών εξόρυξης
- Στη χωροθέτηση των απαραίτητων για την εξόρυξη εγκαταστάσεων και των δικτύων μεταφοράς

[19] Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Υδατοκαλλιέργεις (ΦΕΚ 2505/Β/4.11.2011)

4. Συμπεράσματα

Ο ΘΧΣ αποτελεί ,το εργαλείο εκείνο που παρέχει το απαιτούμενο χωρικό υπόβαθρο για όλες τις δραστηριότητες στο θαλάσσιο χώρο. Όπως διαπιστώθηκε από όλα τα παραπάνω η ύπαρξη ενός ολοκληρωμένου ΘΧΣ αποτελεί επιτακτική ανάγκη για την ομαλή μετάβαση της ΕΕ σε μια γαλάζια οικονομία. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΕ υποστηρίζει τα κράτη μέλη της με την προώθηση επενδυτικών προγραμμάτων που αφορούν στη θέσπιση ΘΧΣ, όπως τα ΘΑΛ – ΧΩΡ και ΘΑΛ – ΧΩΡ 2.

Η Ελλάδα λόγω της ευνοϊκής γεωγραφικής της θέσης αλλά και του δυναμικού της, έχει τη δυνατότητα να αναπτύξει αρκετές δραστηριότητες στο θαλάσσιο χώρο, οι οποίες απαιτούν ΘΧΣ και θα συνέβαλαν στην ανάκαμψή της από την οικονομική ύφεση των τελευταίων ετών. Δημιούργησε το νομικό υπόβαθρο για το ΘΧΣ, ωστόσο δεν ήταν συνεπής στην υποχρέωσή της στην ΕΕ για την ολοκλήρωση του την 31η Μαρτίου 2021, γεγονός που καθυστερεί και τη δική της ανάκαμψη.

5. Αναφορές

i. European MSP Platform, *Cross border cooperation for Maritime Spatial Planning Development,* https://maritime-spatial-planning.ec.europa.eu/projects/cross-border-cooperation-maritime-spatial-planning-development (ανάκτηση 23/12/2021)

ii. European MSP Platform, *Cross-border Cooperation for Maritime Spatial Planning 2*, https://maritime-spatial-planning.ec.europa.eu/projects/cross-border-cooperation-maritime-spatial-planning-2, (ανάκτηση 23/12/2021)

iii. European MSP Platform, *European Sea Basins,* https://maritime-spatial-planning.ec.europa.eu/msp-practice/seabasins (ανάκτηση 27/11/2021).

iv. European MSP Platform, *Introduction to MSP*, https://maritime-spatial-planning.ec.europa.eu/msp-eu/introduction-msp, (ανάκτηση 23/12/2021)

v. Maritime Cyprus, *«Διασυνοριακή Συνεργασία για Εφαρμογή Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδιασμού» (ΘΑΛ-ΧΩΡ 2),* https://www.dms.gov.cy/dms/shipping.nsf/all/4BCE45B9C1B53387C2258454001E43B7?opendocument, (ανάκτηση 23/12/2021)

vi. Γιαουτζή ,Μ. και Στρατηγέα, Α., *Χωροταξικός Σχεδιασμός – Θεωρία και Πράξη*, Αθήνα, Εκδόσεις Κριτική, 2011

vii. Δαμανάκη Μ., The new blue economy, 7 Δεκεμβρίου 2011, Βρυξέλες

viii. Δεληκαράογλου ,Δ. και Δεληκαράογλου Σ., Χαρτογράφηση του Ελληνικού Θαλάσσιου Χώρου στα Πλαίσια ενός Σχεδίου Δράσης με Αντικείμενο την Ολοκληρωμένη Θαλάσσια Πολιτική - Η συνεισφορά των αλτιμετρικών γεωδαιτικών δορυφόρων, Δεκέμβριος 2010 , https://www.researchgate.net/publication/235768230_Chartographese_tou_Ellenikou_Thalassiou_Chorou_sta_Plaisia_enos_Schediou_Drases_me_Antikeimeno_ten_Oloklerome_Thalassia_Politike_E_syneisphora_ton_altimetrikon_geodaitikon_doryphoron_paper_in_Greek_

ix. Διονυσοπούλου Ε., *ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΣΤΗ ΔΥΤΙΚΗ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟ ΜΕ ΧΡΗΣΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ*, Αθήνα, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο,2017,https://dspace.lib.ntua.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/46679/%CE%94%CE%99%CE%A0%CE%9B%CE%A9%CE%9C%CE%91%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%97%20%CE%92%CE%99%CE%92%CE%9B%CE%99%CE%9F%CE%98%CE%97%CE%9A%CE%97.pdf?sequence=1

x. Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Υδατοκαλλιέργειες (ΦΕΚ 2505/Β/4.11.2011)

xi. Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις ΑΠΕ (ΦΕΚ 2464/Β/3.12.2008)

xii. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, *ΟΔΗΓΙΑ 2014/89/ΕΕ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ «περί θεσπίσεως πλαισίου για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό»*,23 Ιουλίου 2014, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32014L0089 (ανάκτηση 27/11/2021)

xiii. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Ερωτήσεις και απαντήσεις: Στρατηγική για τις υπεράκτιες ανανεώσιμες πηγές ενέργειας,* https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/qanda_20_2095, (ανάκτηση 23/12/2021)

xiv. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Προστασία του περιβάλλοντος και των ωκεανών με την Πράσινη Συμφωνία*, https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/protecting-environment-and-oceans-green-deal_el#---2, (ανάκτηση 23/12/2021)

xv. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Υλοποίηση της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας,* https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/delivering-european-green-deal_el#-

xvi. ΘΑΛ – ΧΩΡ , *Εταίροι*, https://www.mspcygr.info/partners/

xvii. Interreg Ελλάδα – Κύπρος , *ΘΑΛ-ΧΩΡ 2: Διασυνοριακή συνεργασία για εφαρμογή Θαλάσσιου Χωροταξικού Σχεδιασμού*, https://greece-cyprus.eu/%CE%AD%CF%81%CE%B3%CE%B1/%CE%B8%CE%B1%CE%BB-%CF%87%CF%89%CF%81-2-%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CF%83%CF%85%CE%BD%CE%BF%CF%81%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CE%AE-%CF%83%CF%85%CE%BD%CE%B5%CF%81%CE%B3%CE%B1%CF%83%CE%AF%CE%B1-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CE%B5/ , (ανάκτηση 23/12/2021)

xviii. Interreg Ελλάδα – Κύπρος , *Υλοποίηση ΘΑΛ-ΧΩΡ 2*, https://www.mspcygr2.info/%CF%85%CE%BB%CE%BF%CF%80%CE%BF%CE%AF%CE%B7%CF%83%CE%B7-%CE%B8%CE%B1%CE%BB-%CF%87%CF%89%CF%81-2/,(ανάκτηση 23/12/2021)

xix. Interreg Ελλάδα – Κύπρος, *Αναφορά στο ΘΑΛ-ΧΩΡ*, https://www.mspcygr2.info/%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CF%86%CE%BF%CF%81%CE%AC-%CF%83%CF%84%CE%BF-%CE%B8%CE%B1%CE%BB-%CF%87%CF%89%CF%81/, (ανάκτηση 23/12/2021)

xx. Ίκκος,.Α, *Ο Αιγιαλός ως Παραγωγικός Πόρος*, Οκτώβριος 2016

xxi. Μέλισσας Δ, Βασιλάκος Ν., *Πλωτά αιολικά πάρκα: Μια μεγάλη αναπτυξιακή ευκαιρία για τη χώρα μας,* ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ, https://www.terna-energy.com/restories/vasika-simeia-stratigikis-gia-tin-tach/,(ανάκτηση 23/12/2021)

xxii. Ν.3983/2011 (ΦΕΚ 144/Α/17.6.2011)

xxiii. Ν.4546/2018: Ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία της Οδηγίας 2014/89/ΕΕ «περί θεσπίσεως πλαισίου για το θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό» και άλλες διατάξεις (ΦΕΚ Α' 101/12.06.2018)

xxiv. Σταυρόπουλος Π., *Ο ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ – Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ*, Πειραιάς, Πανεπιστήμιο Πειραιώς, 2017, https://dione.lib.unipi.gr/xmlui/bitstream/handle/unipi/10251/Stauropoulos_Panagiotis.pdf?sequence=1&isAllowed=y

xxv. Συρίγος Α, Τουρκικές διεκδικήσεις σε Αιγαίο και Ανατολική Μεσόγειο, 2020

xxvi. Φειδογιάννη Χ., *Θαλάσσιος Χωροταξικός Σχεδιασμός – Περιοχές Προστασίας Φυσικού Περιβάλλοντος*, Βόλος, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας,2014, https://ir.lib.uth.gr/xmlui/handle/11615/39689